

50-á léta v kongregaci

Po odsunutí řeholníků v dubnu 1950 očekávaly řeholní sestry, že přijde řada i na ně. Na ženské kláštery byl vyvíjen čím dál tím větší nátlak a veřejnost byla nepřátelskými články v novinách i jinak připravována na jejich odsun.

17.dubna 1950 byly svolány do Prahy na SÚC (*Státní úřad pro věci církevní*) všechny generální a provinční představené ženských řádů a kongregací. Tam byly vyzývány ke spolupráci a současně jim bylo vyslovováno uznání za práci a přislíbeno, že ženské kláštery vyvezeny nebudou. Přece však 28.července 1950 byly z Brna do Filipova v severních Čechách odstěhovány sestry sv. Cyrila a Metoděje s mentálně postiženými dětmi. Později byly vyzývány generální představené de Notre Dame a některých jiných kongregací, aby vyprázdnily některé domy poblíž západní zóny. Bylo jim určeno, kam se mají z těch domů odstěhovat. Z Horažďovic byly sestry přesídleny do Bílé Vody na severní Moravě.¹

V této době měla naše kongregace **mateřinec v Přerově na Šířavě**, při kterém sestry pořádaly kurzy šití a vaření, dále kurzy pro pastorační sestry a vedly edici SMÍR. **U nemocnice v Přerově** měly ještě druhou filiálku, jejíž sestry pracovaly na dětském a infekčním oddělení okresní nemocnice. V ostatních filiálkách: **ve Šternberku** měly internát pro děvčata, vařily v kuchyni asi pro 400 strážníků denně a vedly rekolekce pro dospělé; **na Sv. Hostýně** zajišťovaly chod poutního domu; **v Moravské Třebové** vedly domov duchodců, dětskou školku, vyučovaly jazyky, zvláště německý, a hudbu; **v Uherském Brodě** spravovaly dětský domov a mateřskou školku; **v Olomouci** pracovaly na periférii a učily náboženství, v domě měly penzionát; **v Brně** měly internát a pracovaly ve službách Charity; v Estonsku **v Tartu** pracovaly v nemocnici.

Od roku 1950 sestry často slyšely zvěsti o zájmu, který projevují různé instituce o domy v nichž bydlí. Také z častých kontrol a návštěv z úřadů poznávaly, že se hledá nějaká záminka proti nim, a že její nalezení na sebe nedá dlouho čekat.

Stalo se tak **11.září 1950**, když naše tehdejší generální představená **Matka M. Leonie Stoklásková** (zvolená 29.března 1948) byla **pozvána do Prahy na SÚC**, kde jí bylo jednoduše oznámeno, že sestry naší kongregace z mateřince v Přerově, ze Šternberka a ze Sv. Hostýna mají být 13.září přesídleny do bývalého kláštera otců redemptoristů ve Filipově v severních Čechách. Na námítky bylo Matce Leonii odpovězeno: „Tak je to nařízeno!“²

Postiženým konventům to přišli ještě téhož dne večer úředně oznámit zástupci ONV (*okresního národního výboru*) s církevním tajemníkem. Zároveň s sebou přivedli do každé komunity civilní tzv. „zmocněnku“. Sestry byly svolány do jedné místnosti a tam v přítomnosti úředních zástupců jim měly představené přečíst vykazovací dekret, který s sebou přinesli. Jeho znění bylo ve všech domech podobné:

„Vážená paní! Státnímu úřadu pro věci církevní docházejí ze všech stran stížnosti na to, že budovy ženských řeholí jsou většinou nevyužity, zatím co téměř na celém území státu se projevuje tísnivý nedostatek ubytovacích prostor, jak pro ubytování rodin, tak i pro umístění různých veřejných institucí. Uznáváje oprávněnost těchto stížností, přikročuje SÚC k určitým opatřením, kterými sleduje především účelnější využití klášterních budov. V souvislosti s tímto je nutné, aby se řeholnice z Vašeho kláštera přestěhovaly do kláštera Filipov. Přestěhování je nutno provést dne 13.9.1950.

Tímto opatřením nebude nikterak postižen Váš řeholní život, ježto klášter, do něhož se stěhujete, bude dále plně ve Vaší správě. Orgány lidové správy v místech tohoto kláštera Vám budou při ubytování a zařizování kláštera všestranně vycházet vstříc. Přestěhování se také v ničem nedotýká Vašich majetkových práv, ježto dosavadní budova i ostatní nemovitosti zůstávají i nadále majetkem řehole. Noví uživatelé budou platit řeholi nájemné. Veškerý movitý majetek si můžete vzít s sebou s výjimkou těch věcí, jejichž přísun do Vám určeného

¹ Dějiny Kongregace sester Neposkvrněného Početí Panny Marie III.řádu sv.Františka z Assisi, II.díl. s.24-25 (dál DK).

² DK s.27-28; Správní protokol kongregace z let 1948-76 s.50.

soustředovacího kláštera by působil umísťovací obtíže. Z věcí tohoto druhu (nábytek, kuchyňské zařízení, zásoby paliva, hospodářské zvířectvo apod.) vezmete s sebou jen ty, k jejichž přestěhování Vám dá pokyn zmocněnka Náboženského fondu. Zmocněnka Vám bude při stěhování nápomocna, opatří Vám nutné stěhovací prostředky a dohlédne, aby se přesídlení provedlo řádně a včas. Vyjděte jí ve všem vstřícně a řiďte se podle jejích pokynů. Obzvláště připomínáme, že termín stěhování je bezpodmínečně nutno dodržet. SÚC očekává že v zájmu veřejném i v zájmu řádu se postaráte o hladké provedení tohoto výnosu a ve stanoveném termínu a děkuje Vám za porozumění pro potřeby státu a našeho lidu.

*Nečitelný podpis náměstka ministra.*³

Pak církevní tajemník představil sestřím zmocněnku SÚC, která prý se postará o klidný průběh odsunu a bude sestřím nápomocna. Ta hned zůstala v domě i přes noc, dohlížela na balení a přípravy k odjezdu a pak ještě doprovodila sestry do Filipova. Pro Přerov jí byla jmenována bývalá žákyně našich sester Marie Šimková.

Nezletilé novicky byly následujícího dne 12.září na radu ordinárního komisaře Dr.Bedřicha Vaška poslány k rodičům. Dvěma starším novickám bylo na jejich prosby dovoleno jet do vyhnanství se sestrami.⁴

V Přerově byl průběh stěhování a balení celkem klidný. Sestry si směly vzít s sebou osobní věci, potraviny, postele, nějaké skříně, stoly a židle. Ale nebylo jim dovoleno, aby s nimi jel jejich duchovní správce pan rada Martin Bogár. Brzo ráno 13.září 1950 se nasedalo do autobusu, který čekal před domem a přivezl s sebou už naše sestry z filiálky **ze Sv. Hostýna**. Tři nemocné sestry byly odvezeny sanitkou. Po jejich odjezdu byly všechny sbalené věci naloženy na nákladní auta a dopraveny do Filipova. Klíče od budovy převzal církevní tajemník ONV Metoděj Valenta a kostel s inventářem byl odevzdán římskokatolickému farnímu úřadu v Přerově.

Ve Šternberku byl den odjezdu stanoven na 14.září. Odchod sester byl ztížen, protože všechna ústavní oddělení musela zůstat dále v provozu, proto hned se zmocněnkou byl přiveden třicetičlenný personál, který měl provoz převzít. K sestřím se přitom někteří nechovali zrovna vybíravě a byl jim hned zakázán přístup k dětem a do starobince. Druhý den byly otrávené klášterní krávy. Podezření padlo na sestry a čin vykládán jako sabotáž. Někdo tak chtěl sestřím uškodit. Hned přijelo několik členů StB (*státní bezpečnosti*) z Olomouce, sestry byly odkázány jen na klausuru a nesměly vyjít ani na dvůr. Členové StB zapečetili i půdu a chtěli se dostat dokonce i do svatostánku na oratoři. Když jim představená nedala klíč, otevřeli si svatostánek paklíčem.

Ve Filipově v klášteře otců redemptoristů u poutní basiliky sestry očekával OCT (*okresní církevní tajemník*) z Rumburku Jan Dvořák a zmocněnci Sadovský a Věnceslava Růžičková. Ve dnech **13. a 14.září přijelo do Filipova celkem 64 našich sester**.

V prvních dnech se jich sestersky ujaly sestry sv.Cyrila a Metoděje, které byly ubytovány s mentálně postiženými dětmi v sousedním klášterním hotelu. Pomáhaly našim sestřím při vykládání věcí z aut, první dny jim také vařily a ochotně půjčovaly jídelnu, dokud si sestry nemohly zařídit v klášteře vlastní. Mnoho nám pomohly také sestry Sv.Karla Boromejského z Filipova i z Jiřkova.

Když bylo vykládání hotové, nábytek po otcích redemptoristech částečně odvezen nebo složen v přízemí budovy a sestry vcelku ubytovány, odevzdali 15.září 1950 zmocněnci Matce M.Leonii Stokláskové klíče od budovy a odjeli. Protože při kostele ve Filipově nebyl kněz, chodily sestry na mši sv. do farního kostela v Jiřkově nebo do kaple Božského Srdce Páně v

³ Sestry NPPM. *Budete mými svědky* (strojem psané vzpomínky na vystěhování), s.4.

⁴ DK s.28.

klášteře sester sv.Karla Boromejského. Mezitím vyjednávaly dovolení k příjezdu pana rady Bogára a tak 19.září přijel a sloužil mši sv. ve filipovské poutní basilice.⁵

Na **25.září** byla Matka Leonie opět povolána do Prahy na SÚC. Tam jí Dr.Eckart jako hotovou věc oznámil přesídlení dalších našich sester, a to **z Uherského Brodu, Olomouce a Brna**. Na její námítky nebylo reagováno. Dětské domovy přebírá sociální péče, v Brně převezme internát Sociální zdravotní škola a v Olomouci není sice žádná taková instituce, ale je to klášter, proto odtud budou sestry odsunuty do Filipova. Odsun sester z těchto filiálek proběhl obdobně jako při stěhování prvních tří domů. Přitom se všechny těšily myšlenkou, že budou aspoň pohromadě s představenými a s ostatními spolusestrami. Do Filipova dojezdy všechny skoro ve stejnou dobu odpoledne **27.září**.⁶

Na **20. říjen 1950** byla Matka Leonie opět povolána do Prahy **kvůli majetkovému vyrovnání**. Byla žádána, aby dala plnou moc referentům SÚC k uzavření nájemních smluv s institucemi, jimž budou naše budovy přiděleny. Ovšem tuto plnou moc jim nedala. Zároveň Matku ujišťovali, že sestry zůstanou nadále vlastnicemi kongregačního majetku. O tom však, jak budou prakticky řešeny finanční a hospodářské otázky našich domů, se konkrétně nevyjádřili. SÚC žádal vyplnění dotazníků o kongregačních domech a sestrách, inventární soupisy jednotlivých opuštěných domů s návrhem, co učinit s věcmi, které v domech zůstaly. Bylo jí také oznámeno, že sestry mají hlásit každou cestu delší jednoho dne na SÚC nebo OCT.

Žádané dispozice byly poslány z Filipova na SÚC, a po jejich schválení vyslala ústřední správa do jednotlivých domů určené sestry z Filipova, aby podle nich vše uspořádaly. Skoro v každém domě směly sestry část inventáře uložit do vykázané místnosti, která pak byla zapečetěna a inventární soupis v jednom vyhotovení byl odevzdán církevnímu tajemníkovi i s klíči. Ale téměř všechna skladiště byla časem bez vědomí sester otevřena a mnoho věcí se ztratilo.⁷

V důsledku zákona o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem z r.1949 byla nám a všem řeholním společnostem v ČSR (*Československé republice*) odstavena všechna šeková konta a běžné účty. Na požádání však z nich mohly být uvolněny částky k placení účtů národním podnikům. V důsledku téhož zákona podle vyhlášky SÚC z 31.května 1950 přešel Náboženský fond správu majetkových podstat řádů a kongregací, které neslouží řeholním účelům, tedy i všech našich opuštěných domů a nemovitostí, které k nim náležejí.

ONV v Rumburku oznámil, že podle ustanovení Náboženského fondu v Praze má být propříště naše kongregace považována za nového uživatele kláštera otců redemptoristů ve Filipově a má být také odpovědná za udržování objektu. Matka Leonie byla pozvána do Rumburku na ONV k protokolu o převzetí budovy. Prohlásila tam však, že nemůžeme uzavírat nájemní smlouvu o budově ve Filipově, dokud nemáme nájemní smlouvy o budovách, které jsme byly nuceny opustit. Toto stanovisko ústřední správy kongregace bylo pak podáno Náboženskému fondu do Prahy písemně.

V té době byly také sestry ve Filipově úředně uvědomeny, že podle sdělení NF (*náboženského fondu*) nezajistila ani nezabavila státní správa žádný majetek ženských řeholí, a proto nebude hradit výlohy spojené s údržbou nových řeholních středisek. Veškerý výtěžek z budov, které jsme opustily, i výtěžek z jiného majetku prý nám bude poukazován. Z těchto prostředků a z vlastního výdělku máme hradit všechny výdaje v novém bydlišti. Za celou dobu exilu však nebyl sestřím poukázán žádný peněžitý obnos nebo jiná náhrada ani za topivo, kterým byly všechny naše domy zásobeny na zimu a které musely sestry v domech zanechat. Ve Filipově pak těžko sháněly a platily nutné palivo. Rovněž nebyly sestřím vyplaceny peníze za dobytek a hospodářské plodiny.⁸

⁵ DK s.28-32; Správ. protokol, cit., s.51.

⁶ DK s.32-33.

⁷ DK s.35; Správ. protokol, cit., s.53.

⁸ DK s.36-37.

6.prosince 1950 došel přípis SÚC, kterým byla všem **sestrám uložena ohlašovací povinnost**. Podle něho potřebovaly sestry na cesty od jednoho do čtrnácti dnů předchozí písemné dovolení OCT svého bydliště, na pobyt mimo dům od 14 dnů do jednoho roku dovolení KNV (krajský národní výbor) a na delší trvalý pobyt mimo vykázaný klášter dovolení SÚC v Praze.⁹

Když sestry ve Filipově daly budovu i zahradu trochu do pořádku, ohlížely se po nějaké výdělečné práci, aby se užívaly. Ještě nevěděly, na čem jsou a církevní tajemník odpovídal na dotazy neurčitě, že prý sestry se musejí napřed duševně vyrovnat apod. O práci sester se zajímalo ředitelství Státních statků v Jiříkově na vybírání brambor, řepy a na trhání lnu. Kromě toho si našly sestry práci u firmy Centroflor v Mikulášovicích, kterou mohly konat doma. Zhotovovaly ve velkém umělé květiny a ozdobné předměty. Také pro Komunální podniky v Jiříkově šily řemínky do dětských kočárků.

31.prosince 1950 přijela pí. Věnceslava Růžicková s církevním tajemníkem Dvořákem, který ji představil jako **naši zmocněnku** ustanovenou SÚC. Má za úkol obstarávat náš styk se SÚC a starat se o nás. Oznámila to všem sestrám, které nechala svolat a vyžádala si jednu místnost k ubytování.

Rok 1951

Zmocněnka Růžicková se od počátku snažila sestry přeškolovat, chodila s nimi pracovat a zaváděla hovor na politiku. Sestry se proto snažily při práci zpívat nebo se hlasitě modlit, aby těmto hovorům zabránily. Dosáhla také toho, že začátkem roku 1951 sestry nastoupily do továrny Flanela v Jiříkově ke tkalcovským stavům. Mezi 12 sestrami pracujícími v továrně byly i dvě novicky. Do práce musely sestry chodit většinou pěšky asi hodinu cesty.¹⁰

V květnu 1951 nastalo v koncentračních klášterech **zostření**. Zmocněnka žádala, aby jí byla zařízena kancelář a nařídila zavedení knihy příjmů a vydání v domě a knihy návštěv sester, které bude kontrolovat. Vyžádala si též seznam sester práce neschopných, částečně schopných a sester v zaměstnání. Brzo poté žádala větší pokoj, že bude mít v svém úřadě pomocnici. Stále víc a více zasahovala do soukromého života sester. Chtěla prohlížet všechny místnosti, sestry si stěžily mohly uhájit klausuru. Bylo také nařízeno zapisování všech osob, které do kláštera přijdou, i řemeslníků. Ustavičně naléhala, aby sestry měly přehledy denního tisku atd.

Začátkem **června 1951** byla našim sestrám přidělena **nová zmocněnka** Emilie Štěpánková. Krajský církevní tajemník Hladký při jejím představování prohlásil, že sestry smějí přijímat návštěvy jen v její přítomnosti. Bylo zřejmé, že se hledá záminka ke zpřísnění opatření proti sestrám, stal se jí „**pohraniční delikt**“. Sestry byly obviněny, že předávaly něco za hranice. Ve skutečnosti šly s košem pro odpadový papír, který cestou na pole objevily v jedné opuštěné chalupě. Ta stála poblíž hranic do Východního Německa. Nastalo velké vyšetřování, byl sehnán i křivý svědek, který svědčil proti sestrám. K vyšetřovacímu procesu se dostavil kromě okresního církevního tajemníka i krajský a přijela také z Prahy z SÚC referentka Prečnerová. Přítomny byly obě zmocněnky Štěpánková a Růžicková. Ale sestrám nemohli nic dokázat, i když je celý den drželi na SNB (Sbor národní bezpečnosti) v Jiříkově. „Pro nespolehlivost, kterou dokázalo dnešní vyšetřování sester na SNB v Jiříkově, je nutno učinit v klášteře ve Filipově tato opatření: *„Zmocněnka Štěpánková bude nadále nejvyšší autoritou v domě, bez jejího vědomí nesmějí sestry opouštět dům a mají se jí hlásit při odchodu i při návratu; dosavadní hovorna bude její kancelář a vedlejší místnost jejím bytem; mají jí být odevzdány klíče všech vchodů do domu; návštěvy smějí sestry přijímat jen v kanceláři zmocněnky, která jim může být přítomna; za klausuru bude považováno jen to, co ona uzná; všechna pošta prochází jejíma rukama; sestry nesmí mít zamčený pokoj; do kostela nemají sestry, pokud možno, přecházet přes ulici, ale spojovací chodbou; do domku Magdaleny Kádové nesmí sestry vůbec chodit. A příští opatření již*

⁹ DK s.37.

¹⁰ DK s.40-41.

nebudou napřed oznamována, ale prostě se provedou. Omezení platí i pro domácího kněze Bogára.“

Nejbližší opatření na sebe nedalo dlouho čekat. 18.zář 1951 do Filipova přijeli tři muži z ONV z Rumburku a odvezli P. Bogára bez ptaní do kněžského domova pro starší řeholní kněze a bratry na Moravec.

Přísně byla nařízena četba denního tisku při které bývala zmocněnka přítomna. Když jednou došlo k výstupu, protože čtenářka odmítla číst štvavý článek, určený zmocněnkou, nařídil KCT Hladký, že mu má být při každé návštěvě ve Filipově předložen písemný seznam článků, které se četly. Všechny sestry, jen trochu práce schopné, musely být zapojeny do výdělečné práce. Návštěvy sester z Moravské Třebové a z Přerova byly velmi omezovány. Dále bylo sestrám z přerovské nemocnice zakázáno jezdit do Filipova na dovolenou. Sestrám ve Filipově bylo zakázáno vykonávat varhanickou službu v kostele v Jiřkově a chodit do rodin ošetřovat nemocné.¹¹

28.června 1951 přijel KCT Hladký a oznámil, že 8 našich nejmladších sester bude v sobotu 30.června ráno odvezeno. Smějí s sebou vzít jen osobní věci. Protože nikdo nevěděl do jakých okolností jdou, byly na vlastní žádost připuštěny 29.června k obnově sv. slibů a s.M.Cecílie Stretavská, která dostala malou komunitu na starost, složila sliby doživotní.

30.června 1951 byly **svezeny sestry do 30 let věku** z různých kongregací **do Varnsdorfu**. Byly ubytovány v internátě zřízeném v budově bývalého okresního soudu. Přivítali je tam církevní tajemníci Dvořák z okresu a Hladký z kraje, jejich zmocněnka slečna Stará a dva zástupci z továrny Elite.

Ve Varnsdorfu pracovaly sestry ve dvou továrnách: v punčochárně Elite, kde byly zaměstnané také naše sestry; a v továrně na koberce Velveta.

Návštěvy ve Varnsdorfu směly být přijímány jen za přítomnosti zmocněnky a řeholní návštěvy byly zakázány úplně. Zmocněnka sestavila sestrám denní pořádek, v kterém mělo velkou důležitost čtení denního tisku a politická výchova. Modlitbě byla vyhrazena jen malá část. Při tiché práci jim ze závodního rozhlasu pouštěli hlučnou hudbu, která je rušila víc než dřívější hluk tkalcovských strojů. Od začátku slyšely narážky na řeholní oděv. O dovolené, kterou sestry dostaly, nesměly jet ke svým řeholním rodinám. Snaha našich sester navštívit sestry ve Filipově byla s velikými nepříjemnostmi mařena a se svými představenými se nemohly stýkat vůbec. Z toho, že sestry jednou přespaly ve Filipově, bylo dlouhé vyšetřování. Varnsdorfským sestrám bylo dlouho vytýkáno, že zradily dělnickou třídu a Filipov byl označován jako reakční hnízdo.

Ve Varnsdorfu prožily sestry mnoho napětí a úzkosti. Například 2.zář 1951 se objevila na tabuli jména 13 sester a pod jmény napsáno, že sestry nepůjdou v pondělí do práce, že KCT si chce s nimi hovořit. Protože večer v neděli nedostaly stravenky na příští týden, tušily, že je někam odvezou, ale do poslední chvíle nevěděly kam. Sestry tehdy byly připravené na všechno. Slyšely totiž, že v Rumunsku byly řeholní sestry hromadně usmrcovány, počítaly i s takovou možností. Když KCT konečně přijel, oznámil jim, že pojedou na **čtrnáctidenní školení do České Kamenice**, kde mohou zůstat, bude-li se jim tam líbit. Tam s několika sestrami z jiných řeholních rodin, mívaly přednášky, přehled tisku a pod. Měly vést diskuse, při kterých ale sestry většinou mlčely. Nejmladší sestry byly velmi přemlouvány, aby se vrátily do civilu, ale žádná z nich se nedala získat. Tak se toto školení neosvědčilo a organizátoři od něj nakonec upustili.

Radostnější událost byla například, když byly sestry vyzvány, aby se přihlásily na trhání lnu. Na místě, kam je odvezli autobusem společně s mladými dělnicemi a dělníky z Elite, při prohlížení stroje na trhání lnu, uviděly na druhé straně pole své filipovské spolusestry, které tam také právě trhaly len. Využily situace, jedna filipovská se zaměnila s jednou varnsdorfskou a tak

---

¹¹ DK s.41-43,51.

se při práci střídaly po několik dní až se všechny vystřídaly. Podobných příhod by se dalo sepsat také mnoho.

Práce sester v továrně Elite nebyla na pohled těžká, ale unavovala jednotvárností a velice namáhala zrak. Víc však vyčerpával sестry ustavičný politický nátlak, napětí a stálé popohánění k větším výkonům. Aby se trochu nadechly čerstvého vzduchu začaly se chodit modlit do parčíku před budovu, ale i to jim KCT brzy zakázal. Do města mohly sestry jen s propustkou.¹²

A znovu byla naše Matka Leonie povolána do Prahy na SÚC. Tam jí oznámili, že **filipovský klášter se ruší a musí být do konce listopadu 1951 vyklizen**. Referentka SÚC Prečnerová, která vykonávala pravomoc vrchní představené všech ženských řeholních společností v ČSR rozhodla, že naše zdravé sestry z Filipova půjdou do závodního textilního internátu, nemocné a mladší práce neschopné do Broumova a sestry nad 60 let do Jiřetína pod Jedlovou.

Odchod sester z Filipova se vztahoval i na sestry zaměstnané v továrně Flanela v Jiřkově. Ale vedoucí podniku zařídili na SÚC, aby u nich sestry zůstaly a přijali navíc ještě další. Zavázali se, že pro ně zřídí u továrny internát.

29.listopadu 1951 odjelo z Filipova do domova pro přestárlé sestry v **Jiřetíně** 31 našich sester, mezi nimi i bývalé matky představené M.Pavlna Černošková a M.Václava Knappová. Deset těžce nemocných se podařilo ještě před stěhováním z Filipova přemístit do M.Třebové. V Jiřetíně byl domov zřízen v klášteře sester Dcer Božské lásky, kde zůstaly jejich starší sestry a kromě našich přibýly ještě jiné sestry. Sestry zde měla na starosti zmocněnka Růžičková, která jednala se sestrami, zvláště představenými, velmi bezohledně.

30.listopadu 1951 odjelo z Filipova 15 našich sester **do Broumova**. V broumovském opatství bylo již tehdy ubytováno kolem 300 sester z různých řádů, nejvíce Školských sester De notre Dame. V tomto soustředěvacím klášteře byla sice také zmocněnka, ale hospodářsky si sestry vše vedly samy a také se samy staraly o svou stravu. Měla zde být zřízena velkovýroba hostií pro celou republiku a závod na zhotovování a opravu parament, ale zatím si sestry vypomáhaly k výdělku látáním, šitím a pletením pro zákazníky z města. Velkou výhodou bylo, že zde sestry mohly vést spořádaný řeholní život podle svých předpisů. V r. 1953 přešel broumovský klášter do správy Charity, což přineslo i zlepšení hospodářské.¹³

5.prosince 1951 se z Filipova přestěhovalo 31 našich sester určených do závodního internátu v **Jiřkově**, mezi nimi byla i tehdejší generální představená Matka Leonie Stoklásková.¹⁴ Hned 10.prosince musely nastoupit do práce, ale tři směly zůstat mimo zaměstnání pro vedení domácnosti.

Rok 1952

V únoru 1952 byly naše sestry z **Varnsdorfu** přeloženy do přádelny lnu **Textlenu v Horním Maršově**. Takové provozy bývají považovány za nejtěžší pracoviště v tomto oboru. Práce v mokřích i v prašných sálech je špinavá a vysilující a má velké nároky zejména na dýchací ústrojí. Nová referentka sester Šrajbrová byla prý k sestram vlídná. Ale i zde byly sestry vystaveny nátlaku zřici se řeholního povolání. Například dělníkům prý byla slibována peněžitá odměna, podaří-li se jim některou sestru svést.

V dubnu 1952 nařídil SÚC **soupis veškerého majetku řeholních společností**. Soupisy měly podat představené pod osobní odpovědností. Církevní tajemníci na dotazy, jak je to s nájemným z našich opuštěných domů, odpovídali, že nájemné se připisuje na naše konto u Náboženského fondu. NF však na dotazy odpovídal vyhýbavě a bránil se platit účty. Sestry proto napsaly úřední dotazy přímo na instituce, které naše domy nyní obývají, zda platí nájemné a komu. Z odpovědi pochopily, že naše budovy jsou vlastně bez našeho vědomí zkonfiskovány.

¹² DK s.43-51.

¹³ DK s.54-56.

¹⁴ DK s.56-57.

Velitelství branné moci v Přerově na Šířavě například odpovědělo, že nájemné z budovy neplatí, protože jde o státní majetek a státní instituce ze státních budov nikdy nájemné neplatí. A když se sestry z Moravské Třebové informovaly o novém způsobu pojištění budov, dověděly se na úřadě, že budova trebovského kláštera již není považována za kongregační majetek a že sestry jsou tam jen v nájmu. V praxi se to začalo projevovat tak, že za nemocné musely platit Charitě nájemné a stravné, a sestry zaměstnané jako personál ústavu dostávaly od Charity plat. Soupis majetku byl tedy připraven k likvidaci klášterního jmění.¹⁵

Další vážnou událostí byla pro naše sestry **hejnická internace** představených a vlivných sester. **28.června 1952** dostala naše generální představená **Matka Leonie Stoklásková** předvolání, aby se dostavila týž den na ONV do Rumburku na oddělení vnitřních záležitostí. K úřednímu jednání musela sama, její doprovázející sestra nebyla připuštěna. Byl jí přečten zatýkací výnos a oznámeno, že se musí na základě § 15 ihned odebrat do vyšetřovací vazby. Hned byla naložena do auta a odvezena spolu s místní představenou sester boromejek v Jiřkově – s. Leokadií Součkovou, která byla také na tu dobu předvolána do Rumburku.

K večeru téhož dne přišel telegram z Jiřetína, že byly zatčeny i obě naše bývalé generální představené **sestry Pavlína Černošková** a **Václava Knapová**. Vedení kongregace byly nyní nuceny se ujmout členky generální správy.

Příštího dne přišla i z Horního Maršova telegrafická zpráva, že 28.června byly odvezeny do vyšetřovací vazby také **sestry Cecilie Stretavská** a **Josefa Kolářová**.¹⁶

Z nemohé korespondence sestry vyrozuměly, že v Hejnicích mají dovoleno psát jen jednou za 14 dní a to jen na otevřeném lístku. Hejnická zmocněnka zakázala sestrám v Hejnicích jakoukoli korespondenci, pokud zpozorovala něco, co podle jejího úsudku bylo nějak závadné. Také bylo z kusých zpráv poznat, že jim bývají doručeny jen dopisy kratinké, dlouhé obvykle vůbec nedostanou. Dozorcům šlo hlavně o úplnou izolaci představených a o zamezení jakéhokoliv styku se svými sestrami. Rovněž jim bylo z balíčků zabaveno vždy všechno náboženské a tištěné. Balíky a pošta byly důkladně kontrolovány, a když se v dopise objevily nějaké nejasnosti, nastalo vyšetřování sestry, které byl určen.¹⁷

V září 1952 s. M.Pavlína v **Hejnicích** těžce onemocněla, byla odvezena do nemocnice ve Frýdlantu a odtud na vězeňské oddělení nemocnice v Semilech. Pávilon byl pod stálým dozorem SNB (*sbor národní bezpečnosti*) a pacientům se dostávalo jen nejnútnějšího ošetření. Sestry, kterým bylo dovoleno ji navštívit, s ní směly jednat jen v přítomnosti velitele SNB, přece však děkovaly Pánu Bohu, že ji aspoň mohly vidět.¹⁸

V **jiřkovském konventě** byla místo referentky Holubové dosazena Emilie Kotenová, která byla mírnější a upřímnější. Přece však ve službách OCT těžce nesla, že nenachází u sester ani trochu zájmu o politiku. Několikrát se snažila sestry přimět ke čtení některých článků z novin politického obsahu, ale sestry si hájily právo výběru četby. 31.července 1952 oznámila, že sestry budou dány do přádelny bavlny v továrně Utex v **Ústí n. Orlicí**. Sestrám byla slíbena kaple, odstranění rozhlasového zařízení v části budovy obydlené sestrami, dány k dispozici kuchyň se zařízením a slíbena i to, že se zařídí dovoz a odvoz sester z práce. Stěhování proběhlo **12.srpna 1952**.¹⁹

Ke konci roku nastaly v továrnách nesnáze se svěcením nedělí a zasvěcených svátků. V **Ústí nad Orlicí** se sestry rozhodly, že v tyto dny do práce nepůjdou a oznámily, že jsou ochotny je napracovat. Pokládaly to tehdy za povinnost dobrého příkladu pro místní katolíky. Když se nenechaly přesvědčit ani OCT Soukupem ani referentkou Tomanovou, prohlásil ředitel

¹⁵ DK s.62-64.

¹⁶ S.M.Josefa Kolářová po vypršení dočasných slibů na konci r.1952 odešla z kongregace.

¹⁷ DK s. 64-66.

¹⁸ DK s.75-76.

¹⁹ DK s.66-68.

závodu Johanides, že dělnice, které nechtějí v určité dny chodit do práce, závod nemůže potřebovat a že v Praze požádá, aby sestry byly poslány jinam.

Podobná situace vznikla i v továrně v **Jiříkově**, kde též pracovaly naše sestry. Ačkoliv se s vedením podniku hned při nastoupení domluvily, že jim nesmí být bráněno ve svěcení nedělí a svátků církevně zasvěcených, přece i zde se vedoucí začali stavět proti a už nestačilo, že sestry dny napracují.

V M. Třebové zápasily sestry s nedostatkem pracovních sil. Většinou byly buď částečně nebo úplně práce neschopné a nemocné. Místní představená neměla náhradu za těžce nemocnou kuchařku a také pro prádelnu neměla ani jednu trvalou sílu. Chovanců v domově důchodců stále přibývalo a většinou byli sestrám přidělováni pacienti ležící, takže ošetřování zabralo mnoho času a sil ošetřovatelek, kterých bylo na počet lůžek málo. Vypomáhaly jim sice sestry z hospodářství a od jiných domácích prací, ale tím zase trpěly jejich povinnosti. Ani pro hospodářské práce nebylo dost pracovních sil, ale musely být vykonány a nařízené dodávky splněny. Proto zase zpětně musely vypomoci sestry od ošetřování a z vedení domácnosti. V r. 1954 byl do ústavu dosazen národní správce.²⁰

V Přerově zatím zůstávaly naše sestry asi proto, že nemocnice neměla síly na jejich vystřídání. Problémem se stala otázka platu, který stát nabízel ošetřujícím sestrám. Kdyby sestry vzaly plný plat, musely by uzavřít jednotlivě pracovní poměr a stát se státními zaměstnankyněmi. Stát by pak měl právo sestrami pohybovat podle svého, což by znamenalo po nějaké době úplné roztrhání řeholních komunit a znemožnění řeholního života. Proto sestry žádaly pouze vestiař (*což je úhrada stravy, oděvu a bydlení*), tak jako doposud. To však ministerstvo zdravotnictví učinit nechtělo, takže sestry zůstaly bez platu. Každý měsíc se znovu opakovaly scény, kdy ředitelství nemocnice nabízelo plat, sestry odmítly, žádaly vestiař a nedostaly nic. Když tento stav trval již druhý rok, bylo nutno tu otázku nějak vyřešit, aby sestry nezůstaly úplně bez prostředků. Naše sestry v Přerově se souhlasem představené plat přijaly, ponechaly si z něho jen část ve výši vestiaře a ostatní peníze ukládaly na konto „nemocnice“. Kdyby musely nemocnici opustit, odevzdaly by tuto vkladní knížku v kanceláři. Rozhodly se tak, protože příčiny, pro které se ten boj vedl, vlastně již padly a sestry byly převedeny do jednotlivého pracovního poměru bez svého vědomí.

Další potíže přinesly sestrám vojenské knížky, když všecek nemocniční personál byl převeden pod vojenskou správu. Sestry žádaly, aby byla vepsána podmínka, že jim nebude bráněno nosit řeholní oděv a že nebudou rozdělovány na menší skupiny než 5-6 sester. Otázka zůstala nevyřešena.

Právě tak sestry rozhodně odmítaly vstoupit do ROH (*Revolučního odborového hnutí*).²¹

Rok 1953

Z Hejnic sestry od adventu 1952 nedostávaly zprávy. Bylo zřejmé, že korespondence je tam úplně zakázána a že ani tam nic nedostávají. Jen na telegrafické dotazy se zaplacenou odpovědí přišly kratinké odpovědi, z kterých bylo možno alespoň vyrozumět, že žijí a že prosí o modlitbu. Potom sestry dostaly **zprávu z 23. června 1953**, že část sester z Hejnic byla převezena **do Oseka u Duchcova**, mezi nimi i Matka Leonie Stoklásková a sestry Václava Knapová a Cecilie Stretavská. Ale těžce nemocná sestra Pavlína Černošková zůstala sama v Hejnicích, proto se o ni sestry velmi obávaly.

Tehdy sestry skličovala ještě jiná starost. Proslýchalo se, že k 31. červnu 1953 je vypracován zákon o likvidaci řeholních společností a o zákazu nošení řeholního oděvu. Sestry byly rozhodnuty chránit si právo na řeholní oděv jak jen to půjde. Podle tohoto zákona měly řeholní osoby do tří dnů odložit řeholní oděv a obléci civilní, který jim bude dán. V Liberci se prý šily šaty pro řeholní sestry. SNB již měl pokyny, jak si počínat vůči těm, které by po třech

²⁰ DK s. 69.

²¹ DK s. 69-74.

dnech řeholní oděv ještě nosily. Ale plán se nakonec neuskutečnil. Dokonce prý i redakce novin měly už vytištěné komentáře k provedení zákona a pak přes noc musely dělat rychle opravy. V jedné moravské redakci asi zprávu o zrušení zákona nedostali a článek skutečně vytiskli. Sestry se pak dozvěděly její obsah od známých, kteří jej četli.

Po dalších přesunech internovaných sester se Matka Leonie a s.M.Václava opět ocitly **v Hejnicích** a s.M.Pavlína a s.M.Cecílie **v Oseku**, ten byl 1.října změněn na charitní domov pro nemocné a přestárlé sestry. s.M.Pavlína, poté poslala potěšující zprávu, že jí byla vrácena legitimace svobodné občanky ČSR a sestry ji mohly navštěvovat. Také ona měla možnost cestovat bez dovolení církevního tajemníka.²² Klášter **v Broumově** přešel podobně jako Osek na podzim do správy Charity a sestrám tam nastalo také určité uvolnění. Sestry stále pracovaly v Chrámové službě ve výrobě parament a hostií a také částečně u čištění plátna.

Komunita v **Ústí nad Orlicí** se **4. května 1953** stěhovala **do Liberce**, kde pracovaly v podniku Textilana a bydlely opět v internátě. Cestou je doprovázela nová referentka Bílková. V továrně čekalo sestry opět nové učení, ale práce s vlnou byla celkem klidnější a vyžadovala méně fyzické námahy, takže sestry pocítily jistou úlevu. Nejmladší sestry **v Horním Maršově** si přály, aby se dostaly ke skupině našich sester v Liberci. Byly již dva roky odříznuty od starších sester a stále zápasily s těžkostmi v zachování denního pořádku a společného života. O jejich přeložení bylo již jednáno na SÚC. Referentka Prečnerová slíbila, že se o to pokusí, ale závod to nedovolil.²³

Další událostí roku 1953 byla **měnová reforma**. Při ní byly **v Jiřetíně** naše staré sestry velmi poškozeny, protože správkyňe Růžičková věrně splnila předpis Charity, že chovankám se má z proměněných peněz dát jen 60.- Kčs, ostatní případnou ústavu. Sester, které byly vedené jako personál, se nařízení netýkalo. Naštěstí toto nařízení Charity nebylo provedeno ve všech ústavech, protože někde vedoucí neměli odvahu připravit tak staré lidi o úspory.²⁴

Tehdy na SÚC projevíli ochotu, že by dvě naše sestry z Oseka přemístily do Broumova, protože charitní ústavy si mohou mezi sebou chovance vyměňovat. V té době už sestry k cestování nepotřebovaly propustky tajemníků, jen se musely zapisovat do vycházkového deníku, který byl veden v každém domě, kde byly sestry. Po nemalých obtížích se tak konečně podařilo s.M.Pavlínu a s.M.Cecilii převézt z Oseka do Broumova, aby nebyly odříznuty od vlastních sester.

Rok 1954

V Hejnicích, přímo v domě, pracovaly sestry pro různé továrny. Práce schopné měly osmihodinovou pracovní povinnost, ale mzdu za práci nedostávaly nikdy do rukou. Těžké pro ně bylo stálé napětí z chování referentky Hejlové. Sebemenší věc, která se jí zdála podezřelou, způsobila zpřísnění dozoru a různá omezení. Balíky sester rozvalovala před nimi, ale tak důkladně, že každý papírek se musel prohlédnout se všech stran, štítky z lahviček, se sešitů apod. se musely odlepit, zda pod nimi není nějaká tajná korespondence. Pečivo rozkrájela, sypké věci se musely přesypávat. Dopisy z balíku někdy házela rovnou do koše. Sestry také viděly, jak z balíku odkládá do koše svaté obrázky a duchovní věci psané strojem i tištěné. Kolikrát velmi očekávaný dopis končil v koši.²⁵

Až **6.ledna 1954** mohly sestry odvézt **s. M.Václavu z Hejnic do Broumova**. Referentka Hejlová ji ještě předtím podrobila velmi důkladné, hodinu trvající, osobní prohlídce a to v netopené místnosti. Zavazadla prohlédla už den předtím, rovněž velmi důkladně. Mezitím, co referentka byla zaměstnaná osobní prohlídkou, snažili se ostatní hejnické obyvatelky doručit

---

²² DK s. 81-85.

²³ DK s.86-90.

²⁴ DK s.91-92.

²⁵ DK s. 94.

čekajícím sestřím okny nějaké zprávičky pro své řeholní rodiny. Všechny izolované sestry přišly s. M.Václavu vyprovodit.²⁶

V únoru 1954 odešly bez vědomí své referentky a vedení závodu naše sestry z **Horního Maršova** k sestřím do Liberce. Liberecká továrna je však nemohla přijmout do práce. Sestry neměly občanské průkazy, které jim byly v H.Maršově odebrány a zůstaly tam v podniku. Proto se musely vrátit a průkazy i rozvázání pracovního poměru si doslova vyprosit. Potom se souhlasem SÚC **odjely do domova důchodců v M.Třebové.**²⁷

Na **16.května 1954** byly vyhlášeny **volby do MNV, ONV(místních a okresních národních výborů)** a na **listopad 1954 do Národního shromáždění**. Naše sestry využily znění nového volebního zákona, který prohlašoval, že na rozdíl od dřívějších volebních řádů volební povinnost neukládá, nýbrž uděluje volební právo. Ze znění zákona vyplynulo, že se počítá i s možností, že někteří občané volebního práva nepoužijí. Za neúčast nejsou v zákoně vyměřeny žádné sankce. Rozhodly se tedy, že volit nepůjdou.

Přípravy se neobešly bez velkého přemlouvání a politických školení, někde i zastrašování a vyhrožování. Přesto naše sestry volit nešly a po volbách očekávaly následky. Například v Broumově byly 25.června 1954 předvolány do kanceláře, aby nahlásily pět z nich, které mají nastoupit jako personál do státního ústavu v Chotělicích u Bydžova. Když odmítly, protože v této komunitě neměly způsobilé sestry, bez ptaní jim nadiktovali právě ty nejméně zdravotně schopné. Potom zase žádali, aby se místo nich dobrovolně přihlásily jiné, ale žádná se nepřihlásila. Protože totéž se opakovalo se všemi řeholními rodinami, které se voleb nezúčastnily, bylo jasné, že to šlo jen o akci na odvetu za neúčast při volbách a nakonec z ní úplně sešlo.

Přece však Školské sestry de Notre Dame, které byly pokládány za organizátorky neúčasti při volbách v Broumově, byly všechny donuceny přestěhovat se do Oseka u Duchcova, kde jim byla svěřena výchova postižených dívek. Ostatní řeholní rodiny bolestně nesly odchod těch, které svou podnikavostí a radostnou ochotou přispívaly k pěknému soužití soustředěných řeholních rodin.

Podobně pro nesmlouvavý postoj k volbám, byla ve Štáhli u Šumperka rozpuštěna komunita sester Dominikánek v závodním internátě. Musely do 48 hod. opustit internát a byly nuceny odejít k rodičům většinou na Slovensko. Nutili je do civilu, ale ubránily se a odjížděly v řeholním oděvu.

Při volbách **do Národního shromáždění 28.listopadu 1954** už neměla vedoucí strana pochybnosti o vítězství. Pro každý Kraj byla totiž kandidátka s jediným kandidátem, tak nešlo o volbu, ale o diktát. Volební obvody byly velké a do počtu hlasů byly počítány jen odevzdané lístky, tak kdyby z obvodu odevzdal hlas třeba jen jeden volič, byl by kandidát zvolen na 100%. Nikdo rozumný neviděl v těchto volbách skutečné volby, ale frašku. Sestry opět uvažovaly o možnosti nevolit, ale nakonec uznaly za nejvhodnější k urnám jít, ale nevolit platně.²⁸

Rok 1955

Významnou událostí toho roku bylo rozpuštění hejnické izolace představených. Z našich sester v ní byla už jen **Matka Leonie Stoklásková, 25.ledna 1955 byla propuštěna** a kongregace si ji vyžádala do M.Třebové jako ošetřovatelku pro svůj ústav.²⁹

V soustřed'ovacím klášteře v **Broumově** se naše komunita nadále snažila hájit způsob života a nechodit na filmy, které se v ústavě pravidelně promítaly pro sestry pod vedením vedoucí Divoké, i když pro neúčast jim téměř pokaždé udělovala ostrou důtku. Téměř všechny řeholní rodiny odmítaly většinu akcí Charity a SÚC. Např. fotografování sester při různých

²⁶ DK s. 99-100.

²⁷ DK s. 100-101.

²⁸ DK s. 104-112.

²⁹ DK s.131-133.

pracích odmítly především proto, že měly obavu, aby jejich fotografií nezneužili ke komunistické proticírkevní propagandě, jak se stávalo.³⁰ Některé naše sestry dál vyráběly paramenta a pekly hostie v odbočce Chrámového družstva. Jiné se zabývaly opisováním knih pro duchovní život a pro edici Smír.³¹

Rok 1956

V **M.Třebové** začínaly sestry rok 1956 starostmi s **celostátní generální inventarizací**, při níž mělo být zachyceno všechno kromě soukromého majetku jednotlivců a rodin. Nařízení platilo i pro charitní ústavy. Sestry s tím měly mnoho práce a musely se proto zúčastnit několika školení. Inventarizace zahrnovala i všechn kongregační majetek v ústavním provozu s poznámkou: majetek kongregace Sester NPPM.

Správce domova důchodců v M.Třebové p.Roupec se snažil o přebudování třebovského domu, přičemž mnoho řemeslnické práce dělaly sestry samy. Všechny musely platit Charitě za byt, ačkoli bydlely ve vlastním domě. Sestry zaměstnané na půl úvazku musely platit celé stravné a celý byt, takže jim zbývalo z měsíčního platu na osobní potřeby sotva 30,- Kčs. Protože ve skutečnosti pracovaly víc než na plný úvazek, prosily, aby jim byl počítán. Stálou zátěží pro ně dál zůstávala práce na poli při domě.³²

Na **5.dubna 1956** si měly připravit všechny majetkové doklady o nemovitostech domu v M.Třebové k jednání se zástupci SÚC a Charity. Sestrám bylo oznámeno, že jde o **převedení nemovitostí kongregačního domu v M.Třebové do vlastnictví Charity**. Když se kongregační ekonomka proti tomu ohradila, bylo jí řečeno, že k tomu nepotřebují ani souhlas kongregace ani její podpis.³³

Sestry pracující v domově důchodců a v nemocnici, měly zakázáno nábožensky působit na své svěřence. Jenom, když pacient sám projevil touhu po smíření s Bohem, mohly se sestry už bez obav postarat o potřebné. Jinak zvláště v nemocnici v Přerově vládl protináboženský duch nepříznivý našim sestrám a jejich pobyt tam byl velmi ztěžován. Tak v březnu dala správa nemocnice farnímu úřadu v Přerově na vědomí, že nemocniční kaple má být zrušena.³⁴

V **Charitním domově v Broumově** žilo stále pohromadě 10 řeholních rodin, z nichž některé zde měly své ústřední správy, podobně jako my. Většina našich sester tehdy stále žily v bydlíštích, do kterých byly státem vypovězeny, jen v M.Třebové a v Přerově žily ve svých filiálkách, platně zřízených.

Rok 1957-59

NM (*Náboženská matice*) dále převáděla nemovitosti kongregačních domů, ze kterých byly sestry v r. 1950 odsunuty, formou darovacích smluv na jiné majitele, bez vědomí původních majitelů.³⁵

Tak bylo **10.září 1957** sestrám doručeno usnesení soudu o **vyvlastnění kongregačních nemovitostí v Brně, 27.února 1958** o převedení kongregačního domu v **Olomouci** do vlastnictví MNV a v **září 1958** kongregačních **nemovitostí v Přerově** ministerstvu školství. Všechny protesty podané sestrami byly zamítnuty.³⁶

³⁰ DK s.138-140.

³¹ DK s. 141.

³² DK s. 141-142.

³³ DK s.175-176.

³⁴ DK s. 182.

³⁵ Náboženská matice používá svého práva jako správkyně majetkových podstat řeholních společností z r.1950 podle §5 zákona 217/1949 Sb, §2 písm. a) a b) vládního nařízení č. 228/149 a §10 zák. 218/1949 Sb. *O hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem*. Tímto však byla NM, resp. církevní úřad, pověřen jen správou, nikoli vlastnictvím. Proto rozdává majetkové podstaty neprávem. DK s. 198.

³⁶ DK s. 199. 211-212.

V květnu 1958 byly sestry v Broumově upozorněny vedoucí Divokou na opatrnost s rozšiřováním knih. Mohou mít u sebe náboženské knihy, ale nesmí je šířit ani v domě ani mimo dům. V červenci 1958 pak naši řeh. rodinu v Broumově navštívili příslušníci StB a vyšetřovali tehdy již těžce nemocnou s.M.Pavlínu Černoškovou kvůli kontaktu s panem biskupem Vojtašákem. Při prohlídce v domově důchodců v Děčíně u něj totiž našli knihu „Duše veškerého apoštolátu“ z naší edice. Byla zabavena i korespondence, v níž pan biskup vyřizuje dovolení k slovenskému překladu této knihy. Potom byl odvezen do vazby, a tak by nejspíše skončila i s.M.Pavlína, nebýt jejího špatného zdravotního stavu a pokročilého věku.

Rok 1959-1964

V klášteře Broumově byla v rámci celostátní akce **12.února 1959** provedena dvacetičlennou komisí **prohlídka** skladišť, sklepů i púd. Protože se v jednom skladišti našel „závadný materiál“, byla odpoledne státním prokurátorem nařízena domovní prohlídka v klauzurách sester dominikánek, sester sv.Kříže a našich sester. Po prohlídce, která u nás trvala 7 hodin, byly zabaveny některé osobní poznámky, úmysly Apoštolátu modlitby z r.1956 a stará volební kandidátka z Liberce. Sestry byly upozorněny, že mohou mít u sebe strojem opisované věci jen pro osobní potřebu, ale nesmí je šířit mimo klášter.

20.února 1960 byla v broumovském konventě **další domovní prohlídka**. Tentokrát šlo zvláště o knihu „Z duchovního života“ od P. Štorka. Sestry byly vyzvány, aby ji ještě s jinými knihami, odevzdaly. Tato kniha byla zabavena při domovní prohlídce u sester premonstrátek a zjistilo se, že jim ji půjčila naše sestra M. Terezita Hrušková. Měla z toho několikrát vyšetřování na SNB v Náchodě, a soud, který ji uznal vinnou „z nepřátelství k lidově-demokratickému zřízení, protože nejméně dvě osoby pobuřovala proti republice a jejímu společenskému řádu, čímž spáchala trestný čin pobuřování proti republice podle § 81/1a tr.ř. a odsuzuje se k trestu odnětí svobody na 7 měsíců. Povoluje se podmíněný odklad výkonu trestu na zkušební dobu 3 roků ...jako vedlejší trest propadnutí zabavených věcí, a to 2 knihy »Z duchovního života« a 1 »Vinice Páně«.“ Příčinou byl článek o komunismu³⁷ z této knihy.³⁸

Domovní prohlídku měly v březnu 1959 též naše sestry v **přerovské nemocnici** se zdůvodněním, že jsou podle usnesení § 98 tr.ř. v důvodném podezření, že na jejich ubikacích, ve sklepech a dalších místnostech se nachází věci z trestné činnosti. Ačkoli prohlídka byla velmi důkladná, nic závadného nebylo nalezeno. Tentýž den byly jednotlivé sestry volány do kanceláře ředitele a tam **každé z nich byla dána tříměsíční výpověď**. Přitom bylo každé nabídnuto, že může zůstat v nemocniční službě, přejde-li do civilu. Všechny výpovědi přijaly.

V květnu 1959 byly uveřejněny plány o reorganizaci ČKCH (České katolické charity) a ústavů důchodového zabezpečení. Od ledna 1960 měly zůstat Charitě jen ústavy pro staré řeholníky, řeholnice a kněze. Kde byly dosud civilní i řeholní chovanci pohromadě, mělo být rozhodnuto kteří zůstanou a kteří budou přemístěni. To se týkalo také našich sester v M.Třebové.

1.července 1959 se propuštěné sestry z **přerovské nemocnice** přemístily k našim sestrám **do M.Třebové**. V M.Třebové se kapacita domova důchodců stále zvyšovala, ale když přibýly sestry z Přerova jako ošetřující personál, bylo po sestrách žádáno, aby se soustavně účastnily polních prací v ústavním hospodářství.

V Broumově byly sestry stále pod policejním dozorem. Např. v červnu 1959 jim bylo oznámeno, že bude vystavěna nová vrátnice hned u hlavní brány a že v klášteře budou civilní vrátní, protože sestry nejsou spolehlivé. Služba bude ve dne i v noci. Každá návštěva se musí zapisovat a bude se evidovat, kdo do ústavu přichází, kdo odchází a co odnáší. Vchod do kostela bude trvale zavřen a smí se otevřít jen návštěvníkům, kteří tam půjdou za doprovodu. Velkou přítěží byly brigády na Státních statcích. Každý den jezdilo 20 – 60 sester nákladním autem na různá místa na sena, kukuřici, len, brambory a řepu.

³⁷

³⁸ Budete mými svědky, cit., s.21; Kronika našich sester z exilu v Broumově, opis rozsudku.

Generální kapitulou r.1959 byla v naší kongregaci zvolena generální představenou s.M.Gabriela Čížová, která však v době nesvobody jednala pod titulem generální vikářky.

Od začátku r.1960 se už vážně mluvilo o vymezení Charitních ústavů, totiž pro staré a nemocné sestry měly být zřizovány samostatné charitní ústavy, aby řeholnice nebyly v domovech důchodců spolu s ostatními lidmi. Z toho bylo zřejmé, že naše staré a nemocné sestry z M.Třebové se budou muset odstěhovat.

V září 1960 bylo rozhodnuto, že Charitní domov pro naše sestry bude zřízen v **Králíkách na Hoře Matky Boží**. Měli pro ně uvolnit místo v bývalém klášteře redemptoristů řeholní kněží a bratři, kteří zde byli již 10 let soustředěni z různých řeholních společností. Pracovali zde těžce na polích a v lesích Státních statků. Někteří z nich byli nyní vzati do vězení, posíláni do vojenských útvarů PTP (*pomocné technické prapory*) a několik jich pustili do duchovní správy. Asi 80 zbylých řeholníků bylo vtěsnáno do poutního domu a klášter začali upravovat pro naše sestry řemeslníci z M.Třebové a naše mladší sestry.

12. října 1960 se mohly naše sestry z **Moravské Třebové už na Horu Matky Boží** přestěhovat a v M.Třebové zůstaly jen sestry pracující jako personál v domově důchodců. Podle smlouvy mezi NM, Charitou a naší kongregací byl dán sestrám k používání bývalý klášter redemptoristů a kostel jako nedílný celek s budovou. Dostaly také zahradu, kus louky a lesa s vodním zdrojem pro klášter a Poutní dům. Vedoucí Bezvoda, člen StB, který měl dozor nad kněžími, převzal dozor i nad Charitním domovem sester.

Potom přibýly i sestry z Jiřetína a po skupinách přijížděly sestry z Broumova. Poslední skupina přijela **29.října 1961, tak zde bylo 89 našich sester** a v M.Třebové jich zůstalo 36 jako personál.

Sestry uvažovaly o výdělečné činnosti, aby se ústav užíval. Firma Orban, textilní továrna v Červené Vodě jim zřídila přímo v ústavě dílnu na čištění plátna. Provoz začal od října 1961, zaměstnáno bylo 16 sester. V květnu 1961 byl Poutní dům převzat do správy Státních statků. Z bývalých zaměstnanců řeholníků zůstali jen někteří v zaměstnání na Státních statcích a dva údržbáři pro náš Charitní domov.³⁹

V té době r.1963 naše německé sestry požádaly o dobrovolné vysídlení do Německa. Přijal je tam augsburský biskup Freundhofer a svěřil jim správu diecézního exercičního domu sv.Pavla v Leitershofen.⁴⁰

Rok 1965 – 1977

Období nově zvolené generální představené Matky M.Marcely Jakubkové⁴¹ bylo vyplněno prací na koncilní obnově kongregace, která se mohla konat na Hoře Matky Boží u Králík v poměrném klidu, přestože zde sestry žily pod stálým policejním dozorem. V domě bydlel státní zmocněnec, který sestrám kontroloval poštu a návštěvy mu musely být hlášeny. Stále trval zákaz přijímání dorostu a styku s mládeží. Nově upravené konstituce vzal do Říma o.biskup František Tomášek a v únoru 1972 je přivezl schválené na zkoušku.⁴²

V roce 1968, kdy nastalo uvolnění, se podařilo kongregaci obnovit noviciát. V únoru 1969 byla první obláčka a pak další v září. Celkem bylo přijato 10 novicetek. Potom nastal zase přísný komunistický režim, dozor státního církevního úřadu a zákaz přijímání dorostu.

V krátkém období uvolnění se také podařilo, že v r. 1969 mohly být na žádost tamějších duchovních správců zřízeny malé filiálky v **Tovačově** a na Slovensku **ve Velké Lomnici**. V Tovačově pečovaly sestry o kostel a církevní hudbu a věnovaly se ošetřování v rodinách. Ve Velké Lomnici vyučovaly náboženství ve škole. Ale v době „normalizace“ v r.1972-73 musely být obě filiálky zrušeny.

³⁹ DK s.255-257.

⁴⁰ DK s. 257-258.

⁴¹ Zvolena 7.prosince 1965.

⁴² DK s. 279-283.

Při okupaci vojsky Sovětského Svazu v srpnu 1968, byla naše sestra Alma Rose právě v Anglii na návštěvě u příbuzných, ale po srpnových událostech v naší zemi se už do republiky nevrátila. Za pomoci kardinála Tomáška dostala dovolení od Posvátné kongregace řeholníků působit v misiích na ostrově Dominice, odkud později přešla do Guayany, kde působila v domově pro staré lidi v Georgetownu a vypomáhala v duchovní správě.

V r.1970 a v dalších letech se začalo s nutnou **generální opravou Charitního domova v Králíkách**. Kongregace podnikla úpravy ústředního topení, opravu vodoinstalace a elektroinstalace, stolařské, pokrývačské a zednické práce na vlastní náklady s podmínkou, že po dokončení se vše odevzdá Charitě, která pak bude obstarávat údržbu. V poutním kostele se stále konaly nutné opravy, hlavně z darů poutníků. P.děkan František Kolář, rektor poutního kostela a duchovní správce sester, věnoval všechny své úspory a také kongregace se snažila každý rok alespoň něco věnovat kostelu. Schopné sestry samy pomáhaly při velkých opravách.

Dozor nad Církví se zatím dále zpříšňoval a stále trval zákaz přijímání dorostu. Změny představených se musely hlásit. Nastoupit směly do úřadu jen se státním souhlasem. Každá cesta do ciziny musela být hlášena, dovolena a kontrolována. Proto Matka Marcela až po zdlouhavém vyjednávání mohla v r.1954 navštívit sestry v Německu.

Naše mladé sestry, které ve Svitavách studovaly zdravotnickou školu, jen s velkými potížemi směly dokončit studium a musely maturovat odděleně od ostatních absolventek. Potom už řeholní sestry nesměly být přijímány ke studiu na středních školách vůbec.⁴³

V r.1976 bylo všem řeholním rodinám oznámeno, že generální kapitula se smí konat jedině se souhlasem Charity, která zase nic nepodnikne a neschválí bez ministerstva kultury.⁴⁴

Rok 1977 – 1990

Generální kapitulou 19.listopadu 1977 byla zvolena generální představenou Matka M.Alžběta Rašková. Bylo to období, kdy naše řeholní rodina dostala z Říma definitivní schválení přepracovaných konstitucí podle koncilní obnovy.

V té době naše sestry sice se značným nebezpečím, ale též s velkým požehnáním, rozmnožovaly a rozšiřovaly knihu o Heřmanovi z Altshausenu „Dokonalá svoboda“.

V M.Třebové byl sestrám, pracujícím v Domově důchodců, velmi ztížen společný život, když byl kvůli civilním sestrám zaveden trojsměnný provoz. Tak se skoro nikdy nemohly všechny sejít u společných úkonů. A protože v Králíkách bylo třeba pomoci s náročným provozem domu a ošetřováním nemocných sester, poslala v r.1983 Matka Alžběta žádost o **odvolání sester z M.Třebové**. Tak se **4.července 1984** mohly přestěhovat.⁴⁵

Klášter v Králíkách spravovala Katolická charita, sestry platily ošetrovné z důchodů a Charita údržbu, stravné, topení a světlo. Ústřední topení a velké opravy pořídila kongregace na vlastní náklady.

23.října 1987 konečně po dlouhém vyjednávání **přijely sestry M. Salvatora Běliková a M. Celesta Štohanzlová z misíí v Estonsku**. Sestře Salvatoře byla cesta dovolena jen jako průvodkyni nemocné spolusestry, neboť jako občanka SSSR se měla vrátit. Nakonec však přece dostala povolení k pobytu v ČSSR (*Československé socialistické republice*), i když s cizineckým pasem a povinností pravidelného hlášení na pasovém oddělení, která pominula až po několika letech.

1.září 1988 byla za přítomnosti Ministerstva kultury sdělena gen.představeným zpráva, že řeholní rodiny dostávají **dovolení přijímat dorost**, i když jenom omezeně do Charitních domovů, aby se doplnily síly sester, které slábly. Tak naše mladé sestry už mohly chodit veřejně v řeholním oděvu.

⁴³ DK s. 283-287.

⁴⁴ DK s. 291.

⁴⁵ DK s.295-300.

Po „Sametové revoluci“ **17.listopadu 1989** se řeholní společnosti po čtyřicetiletém útlaku vzchopily k novému životu. Prostřednictvím ordinářů se žádalo o navrácení zabraných řeholních domů a řeholní sestry byly vyzývány, aby zahájily veřejnou činnost. Ovšem většina řeholních rodin byla personálně oslabena, mnohé jakoby začínaly znovu.

Na Hoře Matky Boží u Králík byl zřízen náš mateřinec. Klášter fungoval dál jako Charitní domov pro řeholnice a sestry především pečovaly o poutní místo, kterému pomohly povstat z ruin. Podle možnosti též vyučovaly náboženství a navštěvovaly nemocné v Králíkách.⁴⁶

Léta 1990 - 2002

Řádnou generální kapitulou v r. 1990 byla zvolena za generální představenou s. M. Felicita Raiskubová.⁴⁷ Za jejího úřadu byly podány žádosti o **navrácení některých našich domů**. V roce 1990 byl kongregaci vrácen dům na Dolním náměstí v **Olomouci**. Po náležitých úpravách byla tato filiálka obsazena sestrami a mohlo být ubytováno několik studentek v internátě. V r. 1992 nám byly vráceny domy v **Uherském Brodě** na Mariánském nám., z nichž jeden byl přestavěn pro sestry. Přišly tam r.1997 a zapojily se do života a služby farnosti. Nakonec byl vrácen dům na Pellicově ul. v **Brně**, který potom sloužil též jako internát pro studentky. Jednání o navrácení bývalého mateřince v Přerově, trvalo až do r. 2002, kdy bylo soudně definitivně zamítnuto. V tomto roce byl navrácen ještě pozemek v Praze Krči a sestry ho darovaly na církevní účely.

Roku 1990 byla oficiálně na Slovensku založena **filiálka v Lendaku**, kde sestry začaly vyučovat náboženství ve škole. Ještě předtím v r.1986 byla tajně založena filiálka v Lubicí. Nyní máme na Slovensku 8 sester, které se tam nadále věnují převážně vyučování náboženství.

V r.1997 byla obnovena misie v Estonsku v Tartu. Zde sestry vedou katolickou školu. V Německu v Leitershofen naše sestry v pracují nadále v exercičním domě.

Od roku 2002

Od ledna 2002 je novou generální představenou kongregace s.M.Růžena Vlasáková. V létě r. 2002 naše sestry po čtyřicetivou letech opustily poutní místo na Hoře Matky Boží u Králík a rozdělily se do malých komunit stávajících filiálek. Mateřinec byl ustanoven v Olomouci.

Sestra Alma Rose se vrátila z misí z americké Guayaně do komunity sester v Německu.

Personální stav v kongregaci k 1.1.2007 byl celkem 31 sester. Sestry podle svých možností i potřeb místa, kde žijí v maličkých komunitách, pracují v sociální a charitní oblasti, věnují se výuce náboženství a pomoci v pastoraci.

---

⁴⁶ DK s. 302-305.

⁴⁷ DK s. 305